

בבא בתרא פ"ה

רב ושמואל אמרו כליו של אדם קונה לו בכל מקום, אם פסק דמים בכל מקום אפילו ברשות מוכר⁴⁷³ חוץ מרה"ר⁴⁷⁴. ורבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש אמרו, אפילו ברשות הרבים. ואמר רב פפא, שהם אינם חולקים, רב ושמואל אמרו שכליו של הלוקח אינם קונים לו ברשות הרבים. ורבי יוחנן וריש לקיש אמרו שהם קונים בסימטא, והם קוראים לה רשות הרבים מפני שאינה רשות היחיד. וכן מסתבר, ממה שאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו. ורבי יוחנן אמר שכליו קונים לו רק במקום שיש לו רשות כמו סימטא, וחצר השותפין, ורשות מוכר, כשאמר לו לך קנה, אבל במקום שאין לו רשות לא אין לו רשות, כגון רה"ר לא קנו לו כליו⁴⁷⁵.

ומביאה הגמרא ראייה ששנינו בברייתא⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ארבע מדות במוכרין, יש ארבעה חילוקי דינים שחלוקים זה מזה ואלו הן. עד שלא נתמלאה מדה למוכר, אם נשפך היין או השמן או אם הוקר, למוכר⁴⁷⁸. משנתמלאה מדה, היא ברשות לוקח לקחתה וליטול בה את מקחו עד שיצניענו או יניחנו בכליו⁴⁷⁹.

473 וכגון שאמר לו יקנה כליך אבל בסתמא היא ביה שלא נפשטה. רשב"ם.

474 וה"ה לחצר שאינה של שניהם כמו שמוכח לקמן בברייתא דר' מדות. רשב"ם.

475. תוס' הקשו ממה שאמרו לעיל מדד והניח ע"ג סימטא קנה והעמדנו לתוך קופתו. ומשמע דוקא מדד אבל לא מדד לא קנה לו כליו. ואומר ר"י שצ"ל לך קנה וכיון שמדד כמו שא' לו זיל קני ומובן שצריכים את שני הדברים שר' יוחנן אמר. אבל תמוה למה צריך את מה שא' לעיל אפילו ברשות הרבים והעמדנו בסימטא. וי"ל שמא אחת נשנתה מכלל חברתה. תוס'.

476 ופירוש ארבע מדות במוכרים לא מנה ד' רשויות רה"ר, רשות מוכר, רשות לוקח, רשות המופקדין אצלו. שהרי רשות מוכר ורשות נפקד הוא אחד שכאן וכאן שייך לומר קבלה ושכירות מקום והוצאה והגבהה. שהרי שנינו במשנה ברשות מוכר שכירות מקום, ואם היה פיקח שוכר את מקומו, והעמדני ברשות בעלים וכיון שדינם שוה אין ד' מדות. וארבע מדות הם ד' חלוקים של דינין שחלוקין זה מזה. ואלו הן מדה שאינה של שניהם ברה"ר ובחצר שאינה של שניהם שאומרים בה עד שלא נתמלאה המדה למוכר משנתמלאה המדה ללוקח הרי אחת. מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה הרי שתיים. רשות לוקח מיד כשקיבל מוכר קנה הרי ג'. רשות מוכר ורשות נפקד שמפרש בהם דין הגבהה והוצאה קבלה ושכירות הרי ד' ומצאתי לי סמך מדברי רבינו זקני מ"כ. רשב"ם.

477 : תוס' הקשה לפירוש רשב"ם שיערב וישנה ברשות מוכר ורשות נפקד לא קנה עד שקבל עליו או יגיבהנה או יוציאנה או ישכור מקומו, ועוד שלא נראה שקבלה תועיל ברשות מוכר שאין אדם מקנה רשותו לאחרים ע"י עצמו כמו ששנינו בעירובין שמזכה להם על ידי בנו ובתו הגדולים אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים מפני שידן כידו. אבל אין לפרש שמונה רשויות שלמה שרוצים לומר שמדה של לוקח קונה אפילו ברה"ר כ"ש שקונה ברשות מוכר דקני שהרי מסיקים בסוף שברה"ר לא קנה. ובכ"ז יש ספק אם כליו של לוקח קונה ברשות מוכר או לא. ואם כן צריך לפרש שמה שאמר ברשות מוכר לא קנה עד שיגיבהנה מדובר בכליו של מוכר. ובלאו הכי צ"ל לקמן כשאמרו שכליו של לוקח קנה ברשות מוכר ולא מחשיבים אלא רשות אחד כיון שכליו של לוקח קנה בכל מקום ואין חילוק בין רה"ר לרשות מוכר. אלא צריך לומר שמנו ד' מדות של כלים, מדת סרסור, ומדת מוכר, ומדת לוקח, ומדת נפקד. תוס'.

478 ויכול לחזור בו שמעמידים לקמן במדה שהשאילו שניהן וכל זמן שלא נתמלאה המדה היא ברשות מוכר.

479 שהשאילו להם לדעת כן לזה למדידה ולזה להצניע. וכ"ז שעוסק למלאות המדה היא ברשותו של המודד, ואין הלוקח יכול לקנות בתוך כליו של מוכר כל זמן שלא משך או שלא הגביה. משנתמלאה המדה ללוקח עכשיו נעשית כליו של לוקח שלדעת כן נשאלה לו. והתנא סובר שכליו של לוקח קונה ברה"ר ולא כרב ושמואל, אבל לקמן מעמידים בסימטא ובחצר של שניהם שכליו של לוקח קנו. רשב"ם.

בד"א במדה שאינה של שניהם היתה במה דברים אמורים? במדה שאינה של שניהן.
של אחד ראשון ראשון קנה אבל אם היתה מדה של אחד מהן, או של לוקח או

של מוכר, בעל המדה קנה את מה שנותנין לתוך המדה. אם המדה היא של המוכר
אפילו שהמדה נתמלאת היא של מוכר והלוקח לא קנה אפילו שפסק את הדמים
עד שימשוך⁴⁸⁰. במה דברים אמורים ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהן,
וכגון שבעל חצר לא נתן להם רשות למדוד שם שדומה לרשות הרבים. אבל אם
היו מודדים ברשות מוכר, לא קנה הלוקח אפילו שהמדה היא שלו שכליו של
לוקח ברשות מוכר לא קנה ואף על פי שפסק ומדד ומשך⁴⁸¹, אבל אם הביא המוכר
תבואתו למכור בבית לוקח, כיון שהמוכר נתרצה ואמר לו כל תבואה זו קנויה לך
בכך וכך כל סאה, הלוקח קנה מיד אפילו שלא מדד⁴⁸².

ואם המוכר הפקיד את פירותיו ברשותו של אחר⁴⁸³, הלוקח לא קנה את הפירות
שהמפקיד הפקיד שם עד שהנפקד יקבל עליו במצות המפקיד לייחד ללוקח רשות
לקנות שם את הפירות⁴⁸⁴, או עד שישכור את מקומם של הפירות⁴⁸⁵.

מדה של אחד מהם ברה"ר ואם כן אומרת הגמרא, ממה שאומרת הברייתא במה
ובחצר שאינה של שניהן דברים אמורים ברשות הרבים וכו', ראייה שכליו של לוקח
קונה ברשות הרבים. וקשה על מה שרבי אבהו אמר בשם רבי יוחנן כליו של אדם
קונים לו בכל מקום שיש לו רשות להניח? עונה הגמרא, מדובר בסימטא. ואין
להקשות ממה ששנינו חצר שאינה של שניהם. מפני שהכוונה לחצר השותפין.

480 שכמו הלוקח לא קנה בכליו של מוכר ברה"ר או בסימטא שאפי' ברשות לוקח אומרים לקמן שלוקח לא קנה
בזמן שהפירות בכליו של מוכר עד שישפכם, ואם המדה של לוקח אע"ג שלא נתמלאה ראשון ראשון קנה שדומה
למשך אע"פ שלא מדד ששנינו במשנה שקנה שכליו של לוקח קונה לו. רשב"ם.

481 שמשכיה לא מועילה בבית מוכר עד שיגביהה שהגב' קונה בכ"מ או כשיוציא מרשות מוכר לרשות של לוקח
או לסימטא, או שצירף ידו למטה מג' ברה"ר סמוך לאיסקופת הבית וקיבלה כמו שא' בכתובות היה מגרר ויוצא.
ולקמן מעמידים אותה במדה של מוכר בבית מוכר ומדה של לוקח בבית לוקח.

482 שרשותו קונה לו ואע"פ שהמדה של המוכר שהכלי בטל אצל הרשות ולקמן מעמידים במדה של לוקח ולא
גרע ממשך ולא מדד כמו ששנינו במשנה שקנה.

483 ומסת' הנפקד הקנה למפקיד רשותו לצורך פירותיו למכור ולמדוד פירותיו בביתו כדרך כל הנפקדים.
484 בתוספתא גורסים ברשות הלה הנפקדים אצלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שיגביהנה ויוציאנה או ישכור
את מקומו ולפי הספרים שגורסים עד שיגביהנה או עד שיוציאנה קשה שיערב וישנה ביחד רשות מוכר ונפקד.
ומשמע שבקבלה לבד וזכה לקונה, וקשה ממה שאמרו בגיטין, מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה.
למה צריך מעמד ג' הרי שנינו האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי חזור בגט ואינו חוזר בשחרור
ומכאן שאו' תן כוכי, ובלא מעמד ג' יקנה לו כמו שאמרו כאן. ולמה שפירש ר"ת שמעמד שלשתם קנה אפילו
בעל כרחו של נפקד צריך מעמד ג' לכך וגם למה שר"ת מפרש שלא אומרים תן כוכי אלא כשבשעה שנותן לו
אומר לו תן, אבל לא אם כבר היה בידו צריך לכן מעמד ג'. ועי'ל' שמעמד ג' מועיל אפי' שקונה שאין הפקדון
ביד הנפקד. תוס'.

485 וה"ה שברשות מוכר שייך קבלה ושכירות וגם כאן שייך הגבהה והוצאה אלא התנא שנה אורחא דמילתא
שסתם מוכר כשמוכר רוצה לפנות את ביתו ולכן שנינו הגבהה והוצאה שאינו חפץ להשאיל ולא להשכיר את
רשותו. ובנפקד שייך קבלה ושכירות שכמו שהיה הנפקד של הראשון כך ישמור את הפקדון של השני. ושנה
כאן את החידוש הגדול יותר, קבלה ושכירות וכ"ש הגבהה והוצאה. ולמי שמעמיד לקמן בכלים של מוכר בבית
מוכר ובשל לוקח בבית לוקח אפשר להעמיד גם בכלים שמופקדים בבית הנפקד ולכן לוקח לא קנה בכליו של
נפקד. רשב"ם.

הספק אם כליו של לוקח ברשות מוכר קנו

שאל רב ששת את רב הונא, מה הדין בכליו של לוקח ברשות מוכר. כגון אם פסק ונתן לתוך המדה

של הלוקח או מדד במדה שלו ושפך לכליו של הלוקח בבית המוכר. האם הלוקח קנה כאילו נתן לתוך רשותו של הלוקח, או לא קנה מפני שהרשות היא העיקר והכלי בטל לגבי הרשות^{487 486}. אמר לו רב הונא, ששנינו במשנה בפרק הזורק, זרקו לה לתוך חיקה, על בגדיה שהיא מלובשת, או לתוך קלתה, סל, הרי זו מגורשת. הרי שקלתה וכן כלי לוקח קונה ברשות הבעלים.

אמר לו רב נחמן, מדוע פשטת לו מאותה משנה? הרי הקשו על רביה זו, והאמוראים מתרצים כמה תירוצים מדוע אי אפשר ללמוד ממנה. רב יהודה אמר בשם שמואל שקלתה היתה תלויה וקשורה בה, ואינה נגררת בקרקע וקלתה קונה מפני שהיא דומה להגבהה שקונה בכל מקום. וריש לקיש אמר קשורה אפילו אינה תלויה, אלא נגררת בקרקע וקשורה בה. רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלתה מונחת לה בין ירכותיה. ואפילו שמונת בקרקע אין הבעל מקפיד על מקום מושב אשתו⁴⁸⁸. רב מרשיא בנו של רבי אמי אמר כגון שהיה בעלה מוכר קלתות, ולכן אינו מקפיד על מקומם^{489 490}. רבי יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה מקום קלתה קנוי לה. ואמר רבא, טעמו של רבי יוחנן הוא שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה.

ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו בכליו של מוכר ושיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו. ולכאורה מדובר בכליו של לוקח שמדדו בו בבית המוכר, ובכל זאת כליו לא קנה לו! דוחה הגמרא, מדובר בכליו של המוכר, והלוקח לא קנה עד שיגביהנה מפני שעדיין לא יצאו מרשות המוכר כלל⁴⁹¹. שואלת הגמרא, אם הרישא היא בכליו של המוכר, גם הסיפא היא בכליו

486 רשב"ם.

487. אע"ג שאמרנו לעיל שברשות הרבים לכ"ע לא קנה, שם הטעם הוא מפני שבני רה"ר אינם רוצים שינח את כליו שם מי פייס ומי הניח לו. אבל ברשות מוכר יש ספק אולי קנה ואע"ג שר"י א' שבכל מקום שיש לו רשות להניחו קנה, אולי בא למעט רק רה"ר אבל המוכר אולי משאיל מקום ללוקח שיקנה מה שהוא מוכר לו. וי"ל שלא פשטו את הספק ממה שר"י אמר לעיל מדד והניח ע"ג סימטא קנה והסיקו לעיל שהוא במודד לתוך קופתו ובסימטא אבל ברשות מוכר לא. מפני שאפשר לומר שרבי יוחנן נקט סימטא משום שהיה לו ספק ברשות מוכר. וכן משמע בגיטין בהזורק שאמרו על מה ששנינו זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה מגורשת, אמאי מגורשת כליו של לוקח ברשות מוכר הוא ש"מ כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח. ותירצו ר' יוחנן מקום חיקה קנוי לה מקום קלתה קנוי לה. תוס'.

488 ועד עכשיו היה אותו מקום קנוי לה. רשב"ם.

489 שיש לו בית לכך כך פירשה רבינו מ"כ במס' גיטין. רשב"ם.

490 תוס' הקשו אפ' נותן לה רשות ומשאילה הרי צריכה חזקה כמו שאמרו כשם שהקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה כו' כך שכירות קרקע כו'. ותירץ ריב"א שאע"ג שאין המקום קנוי לה כיון שיש לה רשות להביא את קלתה לשם קלתה קנתה לה, שכליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניח כמו בסימטא שאע"פ שאין הסימטא קנויה לו הכלי עצמו קונה לו. תוס'.

491 משמע מכאן שמשכיכה מועילה ללוקח בכליו של מוכר ממה ששנינו שקנה כשמוציאה מרשותו. תוס'.

של המוכר. ושנינו בסיפא⁴⁹², ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח. ואם מדובר בכליו של מוכר מדוע הלוקח קנה⁴⁹³ ⁴⁹⁴? מתרצת הגמרא, הסיפא מדברת כשמדד בכליו של הלוקח ולא של המוכר. ומעמידים שבבית מוכר אין מודדין אלא בכליו של מוכר, ובבית לוקח בכליו של לוקח, שבסתם בבית המוכר מצויים כליו של המוכר, ובבית הלוקח מצויים כליו של הלוקח⁴⁹⁵.

492 ולפי סדר התוספתא אפשר להקשות כך ומדסיפא בכליו דמוכר רישא נמי בכליו דמוכר. רשב"ם.

493 לדידך שאתה הולך אחר הכלי ואינך מבטלו אצל הרשות שהוא בתוכו מדוע הלוקח קנה בקבלת המוכר הרי דיין לא יצא מרשותו של המוכר כלל. אלא ודאי שהולכים אחר הרשות ולא אחר הכלי ולכן בבית מוכר הרי הוא של מוכר עד שיגביהה לוקח, בין בכליו של לוקח ובין בכליו של מוכר. ובבית לוקח קנה לוקח, ואפילו אי הוי בכליו דמוכר. רשב"ם.

494. שכמו שכליו של לוקח לא בטלו אגב רשות מוכר כך יש לומר שכליו של מוכר לא בטלו אגב רשות לוקח. והיה אפשר לדחות שאע"ג שכליו של לוקח לא בטל אגב רשות מוכר, כלי של מוכר בטל אגב רשות לוקח, שנוח למוכר שיתבטל כליו אגב הרשות כדי שהמקח יתקיים. תוס'.

495 והן שתיים מדות מד' מדות של מוכרין. ברשות מוכר לעולם לא יקנה לוקח כי אם בהגבהה משום שהדרך למדוד שם בכלי המוכר. וברשות לוקח קונה בקבלת מוכר שהרי נתונים בכלי לוקח. רשב"ם.

